

PATVIRTINTA
Vietos veiklos grupės
„Pakruojo rajono partnerystė“
valdybos 2011 m. kovo 3 d.
posėdžio protokolu Nr. V-4

SPECIALIOSIOS TAISYKLĖS PAREIŠKĖJAMS, TEIKIANTIEMS VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKAS PAGAL VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS „PAKRUOJO RAJONO 2007–2013 M. KAIMO PLĖTROS STRATEGIJA“ II PRIORITETO „KAIMO GYVYBINGUMO STIPRINIMAS, GYVENIMO KOKYBĖS GERINIMAS IR KRAŠTO SAVITUMO PUOSELĖJIMAS“ 2.1. PRIEMONĘ „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specialiosios taisyklės pareiškėjams (toliau – Taisyklės), teikiantiems vietos projektų paraiškas vietos veiklos grupės „Pakruojo rajono partnerystė“ vietos plėtros strategijai (toliau – strategija) „Pakruojo rajono 2007–2013 m. kaimo plėtros strategija“ įgyvendinti, pagal II prioriteto „Kaimo gyvybingumo stiprinimas, gyvenimo kokybės gerinimas ir krašto savitumo puoselėjimas“ 2.1. priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“, administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 3D-578 (Žin., 2008, Nr. 126-4817; 2009, Nr.114-4869; 2010, Nr. 49-2390; 2010, Nr. 145-7465) (toliau – VPS administravimo taisyklės), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ įgyvendinimo (LEADER metodu) taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 3D-6 (Žin., 2009, Nr. 3-57; 2010, Nr. 82-4356; 2011, Nr. 12-550), ir Bendrosiomis taisyklėmis pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas pagal vietos plėtros strategiją, patvirtintomis Vietos veiklos grupės „Pakruojo rajono partnerystė“ valdybos 2011 m. kovo 3 d. posėdžio protokolu Nr. V-4 (toliau – Bendrosios taisyklės).

II. TAISYKLĖSE VARTOJAMI SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

3. Šiose taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

Agentūros KPŽPD – Agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamentas.

Šiaulių TERPAS – Agentūros KPŽPD Šiaulių paramos administravimo skyrius.

ES – Europos Sąjunga

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

KPP – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa.

Priemonė – vietos veiklos grupės „Pakruojo rajono partnerystė“ vietos plėtros strategijos „Pakruojo rajono 2007–2013 m. kaimo plėtros strategija“ priemonė „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

VPS – vietos plėtros strategija.

VVG – vietos veiklos grupė.

4. Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos:

Ataskaitiniai metai – metai, einantys prieš paramos paraiškos pateikimo metus.

Bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais projekto rengimo ir įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę, statinio statybos sklypo inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų trasų inžinerinių, geodezinių, topografinių tyrinėjimų dokumentų) išlaidos, investicinio projekto parengimo ir konsultavimo projekto įgyvendinimo išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų, statybos leidimo įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla.

Didžiausiasis įkainis – įkainis, nustatytas vadovaujantis Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones didžiausiųjų įkainių nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 (Žin., 2007, Nr. 78-3158; 2008, Nr. 122-4638), pagal kurią apskaičiuojama didžiausia mokėtina paramos suma. Didžiausiasis įkainis nustatomas litais be pridėtinės vertės mokesčio.

Kaimo bendruomenė – kaimo vietovės gyventojai, siejami bendrų gyvenimo kaimynystėje poreikių ir interesų. Kaimo bendruomenė, siekianti gauti finansinę paramą, turi būti registruota Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 25-745) arba Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 68-1633; 2004, Nr. 25-752) nustatyta tvarka.

Kaimo vietovė – gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių.

Lėšos vietos projektui įgyvendinti – pagal vietos projekto vykdymo sutartį vietos projektui įgyvendinti skiriamos lėšos iš paramos vietos plėtros strategijai įgyvendinti.

Vietos projekto vykdymo sutartis – paramos projektui, įgyvendinamam pagal Priemonę, skyrimo sutartis.

Pareiškėjas – siekiantis gauti paramą asmuo, nustatyta tvarka pateikęs užpildytą paramos paraišką.

Patikra vietoje – strategijos vykdytojo nustatyta tvarka paskirtų atsakingų asmenų ir (arba) Agentūros TERPAS atliekamas vietos projekto paraiškoje, vietos projekto vykdytojo mokėjimo prašyme, vietos projekto įgyvendinimo ataskaitoje pateiktų duomenų ir dokumentų patikrinimas vietos projekto įgyvendinimo vietoje.

Praėję finansiniai metai – metai prieš ataskaitinius finansinius metus.

Projekto kontrolės laikotarpis – penkerių metų laikotarpis nuo paramos sutarties pasirašymo dienos, per kurią tikrinama, kaip paramos gavėjas ir (ar) partneris (-iai) laikosi paramos sutartyje numatytų įsipareigojimų.

Vietos projektas – visuma dokumentų, kuriuose nurodomi viešojo pobūdžio (ne pelno) projekto veiklos apraše numatyti veiksmai, pagrįsti paramos paraiškoje, jos prieduose ir tam tikrose duomenų bazėse esama informacija, ir pinigų suma numatytiems projekto tikslams pasiekti.

Vietos projekto paramos paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

Vietos projekto vykdytojas – pareiškėjas, kuris pateikęs vietos projekto paraišką, gauna arba yra gavęs lėšų vietos projektui įgyvendinti.

VVG – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja įvairių VVG teritorijos gyventojų interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organo narių sudaro kaimo bendruomenių, socialinių ir kitų partnerių, taip pat jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai.

VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios bendras gyventojų skaičius yra nuo 5 tūkst. iki 150 tūkst., įskaitant mažus miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst., ir kurioje gyvenančių ir (arba) veikiančių asmenų interesams tenkinti įsteigta VVG.

5. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos, sutrumpinimai apibrėžti Programoje, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617), Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105), Lietuvos Respublikos žemės įstatyme (Žin., 1994, Nr. 34-620; 2004, Nr. 28-868), Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme (Žin., 2007, Nr. 80-3215), Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatyme (Žin., 2007, Nr. 77-3043), Programos administravimo taisyklėse, VPS administravimo taisyklėse.

III. INFORMACIJA APIE STRATEGIJĄ

6. Kviečiame teikti vietos projektų paraiškas pagal strategiją „Pakruojo rajono 2007 –2013 m. kaimo plėtros strategija”, kurios prioritetai, pagrindiniai tikslai ir uždaviniai, remiamos veiklos sritys yra šie:

6.1. II Prioritetas „Kaimo gyvybingumo stiprinimas, gyvenimo kokybės gerinimas ir krašto savitumo puoselėjimas“;

6.1.1. Prioriteto tikslas – gerinti rajono kaimo gyventojų gyvenimo kokybę ir užtikrinti rajono bendruomenės gyvybingą ir savitą raidą;

6.2. Priemonė „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“. Priemonės tikslas – kurti kaimo vietovėse patrauklią gyvenamąją aplinką, atnaujinti kaimo gyvenviečių viešąsias erdves ir pastatus bei spręsti opią rajono geriamo vandens kokybės problemą;

6.3. Remiamos veiklos sritys:

6.3.1. pirma sritis – visuomeninės paskirties statinių statyba, rekonstravimas, remontas ir pritaikymas visuomenės poreikiams;

6.3.2. antra sritis – kraštovaizdžio ir visuomeninės paskirties erdvių tvarkymas;

6.3.3. trečia sritis – geriamo vandens kokybės gerinimas, vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas.

6.4. Strategijos finansavimo šaltiniai yra šie: Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšos.

IV. PRIEMONĖS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

7. Priemonei keliami šie tikslai:

7.1. Bendrasis tikslas – kurti kaimo vietovėse patrauklią gyvenamąją aplinką, atnaujinti kaimo gyvenviečių viešąsias erdves ir pastatus bei spręsti opią rajono geriamo vandens kokybės problemą.

7.2. Priemonės uždaviniai:

7.2.1. pirmas uždavinys – rekonstruoti visuomeninės paskirties pastatus ir pritaikyti juos visuomenės poreikiams;

7.2.2. antras uždavinys – didinti gyvenamosios aplinkos patrauklumą, tvarkyti kraštovaizdį ir visuomeninės paskirties erdves;

7.2.3. trečias uždavinys – gerinti geriamo vandens kokybę.

V. REMIAMOS IR NEREMIAMOS VEIKLOS SRITYS

8. Pagal Priemonę remiama:

8.1. viešosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas:

8.1.1 viešųjų erdvių sutvarkymas, sukūrimas, kultūrinio kraštovaizdžio komponentų išsaugojimas ir atnaujinimas, privažiuojamųjų kelių, gyvenvietės ribose esančių vietinės reikšmės viešųjų gatvių ar jų atkarpų, priklausančių savivaldybei, ir (arba) prie viešosios paskirties ar kitų kaimo vietovei svarbių pastatų ir (arba) statinių, rekreacinių zonų – transporto priemonėms privažiuoti ir (ar) pastatyti skirtos infrastruktūros, nepatenkančios į kelio sąvoką, apibrėžtą Lietuvos Respublikos kelių įstatyme (Žin., 1995, Nr. 44-1076; 2002, Nr. 101-4492), ir nenurodytų Taisyklių 9.3.1 punkte, – sutvarkymas, sukūrimas;

8.1.2. geriamojo vandens tiekimo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas;

8.1.3. vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas;

8.2. kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas ir pritaikymas visuomenės poreikiams, atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatomis;

8.3. istorinę, etnokultūre, architektūrinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymas ir šie tvarkybos darbai: kapitalinis remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas (toliau – kultūros paveldo objektų tvarkyba);

8.4. religinių objektų, jų statinių kompleksų ir priklausinių kapitalinis remontas, rekonstrukcija, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas;

8.5. tradicinių amatų puoselėjimas:

8.5.1. tradicinių amatų centrų kūrimas ir (arba) plėtra;

8.5.2. sąlygų tradiciniams amatams pristatyti ir prekiauti amatininkų gaminiais sudarymas, įskaitant tradicinių amatų prekyviečių įrengimą.

9. Pagal Priemonę neremiama:

9.1. investicijos, remiamos iš kitų ES fondų ar bet kurios kitos nacionalinės programos (pvz.: hipodromų įrengimas ir plėtra, kempingų įrengimas ir kt.), investicijos, atliktos nesilaikant Programos Priemonės aprašyme nustatytų takoskyrų su kitomis ES finansavimo priemonėmis, investicijos, remiamos iš ES finansinės priemonės lėšų, žuvininkystės regionų plėtros strategijose numatyti įgyvendinti projektai ar jų dalys (etapai);

9.2. pagal kitas Programos priemones remiamos veiklos sritys, pvz., žemės ūkio vandentvarka, miškų infrastruktūros gerinimas (priėjimo prie miško žemės gerinimas, privačiuose miškuose įrengiant ar rekonstruojant miško kelius su žvyro dangą; miško sausinimo sistemų įrengimas ir rekonstrukcija vietovėse, nepriklausančiose „Natura 2000“ tinklui);

9.3. vietos projekte numatyta veikla ir investicijos susijusios su:

9.3.1. magistralinių, krašto, rajoninių, vietinės reikšmės kelių, gatvių (išskyrus Taisyklių 8.1.1 punkte nurodytus atvejus) statyba, tvarkymu;

- 9.3.2. alkoholinių gėrimų gamyba;
- 9.3.3. tabako gaminių gamyba;
- 9.3.4. ginklų ir šaudmenų gamyba;
- 9.3.5. azartinių lošimų ir lažybų organizavimu;
- 9.3.6. didmenine prekyba, prekybos tinklų plėtra;
- 9.3.7. finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla;
- 9.3.8. draudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla;
- 9.3.9. nekilnojamojo turto operacijomis;
- 9.3.10. teisinės veiklos organizavimu;
- 9.3.11. medžiokle ir su ja susijusiomis paslaugomis.

VI. LĖŠOS PRIEMONEI ĮGYVENDINTI IR PARAMOS PROJEKTUI DYDIS

10. Kvietimui teikti vietos projektų paraiškas, pagal II prioriteto 2.1. priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, skiriama 1 638 500 Lt (*vienas milijonas šeši šimtai trisdešimt aštuoni tūkstančiai penki šimtai litų*) lėšų.

11. Lėšos Priemonei įgyvendinti skiriamos iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų valstybės biudžete.

12. Lėšos Priemonei įgyvendinti (*LEADER* metodu) skiriamos iš lėšų, gautų vietos plėtros strategijai įgyvendinti pagal Paramos skyrimo vietos plėtros strategijoms įgyvendinti tvarką ir paramos dydžio skaičiavimo metodiką pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 3D-544 (*Žin.*, 2007, Nr. 132-5386).

13. Didžiausia paramos suma vienam vietos projektui pagal Priemonę negali viršyti 690 000 Lt (*šešių šimtų devyniasdešimt tūkstančių litų*). Parama turi būti skiriama nepažeidžiant valstybės pagalbos reikalavimų, vadovaujantis 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2006 L 379, p. 5). Į šią sumą neįskaičiuojamas pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokestis (toliau–PVM), kuris finansuojamas pagal taisyklių 38 punktą.

14. Vietos projekto vertė (neįskaitant PVM) negali būti mažesnė nei 25 000 Lt (*dvidešimt penki tūkstančiai litų*).

15. Finansuojama iki:

15.1. iki 90 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, jeigu vietos projektas teikiamas pareiškėjo savarankiškai arba su partneriu (-iais) – juridiniu (-iais) asmeniu (-imis).

16. Tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kurios nepadengia parama, vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) turi finansuoti piniginiu įnašu ir (arba) prisidėti įnašu natūra taisyklių 26, 41, 42 punktuose nustatyta tvarka.

17. Jei pareiškėjas naudojasi kredito įstaigų išduotais kreditais vietos projektui, kuriam prašoma paramos, finansuoti ir pareiškėjui teikiama valstybės pagalba, kompensuojant dalį kredito įstaigai sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, didžiausia bendra paramos pagal šias Taisykles ir valstybės pagalbos lėšų suma ir intensyvumas vietos projektui ir jo tinkamomis išlaidomis finansuoti negali viršyti šiose taisyklėse nustatytų dydžių. Tokiu atveju tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos šių taisyklių reikalavimus atitinkančios ir su vietos projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos, patirtos po prašymo kompensuoti dalį palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio pateikimo dienos.

VII. GALIMI PAREIŠKĖJAI IR PARTNERIAI IR JIEMS KELIAMO TINKAMUMO REIKALAVIMAI

18. Pareiškėju gali būti:

18.1. pagal priemonės veiklos sritį „Visuomeninės paskirties statinių statyba, rekonstravimas, remontas ir pritaikymas visuomenės poreikiams“ – kaimo bendruomenė, kelios kaimo bendruomenės, veikiančios jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties pagrindu, kelių bendruomenių įsteigtas juridinis asmuo (rajonų kaimo bendruomenių sąjunga), savivaldybė ir jos institucijos, pagal partnerystės sutartį su savivaldybe veikianti kaimo bendruomenė, nevyriausybinių organizacijų, tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija;

18.2. pagal priemonės veiklos sritį „Kraštovaizdžių ir visuomeninės paskirties erdvių tvarkymas“ – kaimo bendruomenė, kaimo vietovėje įsteigti ir (arba) joje veikiantys viešieji juridiniai asmenys, savivaldybė ir jos institucijos, pagal partnerystės sutartį su savivaldybe veikianti kaimo bendruomenė, nevyriausybinių organizacijų;

18.3. pagal priemonės veiklos sritį „Geriamo vandens kokybės gerinimas, vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimas ir (arba) atnaujinimas“ – kaimo bendruomenė, kelios kaimo bendruomenės, veikiančios pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį, kelių bendruomenių įsteigtas juridinis asmuo (rajonų bendruomenių sąjunga), savivaldybė ir jos institucijos, pagal partnerystės sutartį su savivaldybe veikianti kaimo bendruomenė, nevyriausybinių organizacijų.

19. Pareiškėjas gali teikti vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais).

20. Partneris (-iai) – viešasis (-ieji) ar privatus (-ūs) juridinis (-iai) asmuo (-ys) – finansuojantis (-ys) vietos projekto įgyvendinimą pinigineis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto įgyvendinimo įnašu natūra taisyklių 41 ir 42 punktuose nustatyta tvarka.

21. Tinkamumo reikalavimai:

21.1. tinkamumo reikalavimai taikomi visiems pareiškėjams, nurodytiems taisyklių 18 punkte:

21.1.1. pareiškėjas yra registruotas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Pareiškėjas yra veikiantis Strategijos vykdytojo teritorijoje ne mažiau kaip vienerius metus iki paramos paraiškos pateikimo;

21.1.2. pareiškėjas yra įvykęs su mokesčių mokėjimu ir, jei jis yra registruotas draudėju, su socialinio draudimo įnašų mokėjimu susijusius išsipareigojimus vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais. Ši nuostata netaikoma įstaigoms, kurių veikla finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto, ir atskirais atvejais, jeigu Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pareiškėjui yra atidėti mokesčių arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai;

21.1.3. pareiškėjas tvarko buhalterinę apskaitą vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu;

21.1.4. pareiškėjas išsipareigoja be rašytinio Strategijos vykdytojo ir Agentūros sutikimo mažiausiai penkerius metus nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo dienos nedaryti esminio projekte numatytos veiklos pakeitimo, kuris:

21.1.4.1. paveiktų jos pobūdį ir sąlygas arba suteiktų pernelyg didelio pranašumo privačiam ar viešajam juridiniam asmeniui,

21.1.4.2. įvyktų dėl paramos lėšomis įgyto turto nuosavybės pobūdžio pasikeitimo arba dėl gamybinės ar kitos projekte numatytos veiklos nutraukimo ar perkėlimo į kitą vietą;

21.1.5. pareiškėjas ir (arba) partneris (-iai) išsipareigoja, jei yra draudimo paslaugų galimybių, apdrausti, savo lėšomis, ilgalaikį turta, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudotos Lėšos Vietos projektui įgyvendinti, ne trumpesniai kaip 5 (penkerių) metų laikotarpiui nuo Sutarties pasirašymo dienos (maksimaliu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų Vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiui, o įgyvendinus Vietos projektą – likutinei vertei, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas). Šis reikalavimas gali būti netaikomas, jei pareiškėjas ir (arba) partneris(-iai) pagrindžia, kad nėra draudimo galimybių ir pateikia bent tris oficialius skirtingų draudimo įmonių atsisakymus apdrausti paramos lėšomis įgytą ar sukurtą turta;

21.2. pareiškėjas išsipareigoja atstovauti kaimo vietovės ir kaimo gyventojų viešiesiems poreikiams ir interesams;

21.3. pareiškėjas turi administravimo ir finansų valdymo vadovą (-us), gebantį (-čius) įgyvendinti ir administruoti vietos projektus;

21.4. tinkamumo reikalavimai partneriui (-iams), jei vietos projektas įgyvendinamas kartu su partneriu (-iais):

21.4.1. partneris (-iai) turi atitikti taisyklių 21.1.2 ir 21.1.5. punkte nustatytus reikalavimus.

VIII. NETINKAMI PAREIŠKĖJAI IR VIETOS PROJEKTŲ PARTNERIAI

22. Pareiškėjas ir (ar) partneris (-iai) laikomas (-i) netinkamu (-ais) paramai gauti, jeigu:

22.1. neatitinka šių taisyklių 21 punkte nurodytų reikalavimų;

22.2. pareiškėjas arba partneris (-iai) vietos projekto paraiškoje, pridedamuose arba pagal paklausimą pateiktuose dokumentuose pateikė neteisingą informaciją kuri turi esminės įtakos sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimui;

22.3. pareiškėjui ir (arba) partneriui yra iškelta byla dėl bankroto ir (arba) jis yra likviduojamas;

22.4. yra priimtas galutinis sprendimas dėl:

22.4.1. pareiškėjo arba projekto partnerio (-ių) kitos sutarties dėl paramos skyrimo iš ES ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų pažeidimo;

22.4.2. paramos mokėjimo pareiškėjui arba projekto partneriui (-iams) nutraukimo dėl padaryto pažeidimo;

22.4.3. pareiškėjo arba projekto partnerio (-ių) įvykdytos nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo, susijusio (-ios) su parama;

22.5. pareiškėjas arba projekto partneris (-iai), siekdamas palankaus sprendimo, bandė daryti įtaką paramos paraiškos vertinimą atliekančiam ir (arba) sprendimą dėl paramos lėšų vietos projektui įgyvendinti skyrimo priimančiam Strategijos vykdytojui paraiškų vertinimo ar atrankos proceso metu;

22.6. pareiškėjas arba partneris (-iai) dėl subjektyvių priežasčių nevykdė ankstesnio projekto verslo ar veiklos plane užsibrėžtų tikslų ir priežiūros rodiklių (jis netenka teisės kreiptis paramos pagal investicines priemones iki tol, kol bus pašalinti veiklos trūkumai).

23. Pareiškėjas ir projekto partneris (-iai) neturi teisės pretenduoti į paramą:

23.1. vienerius metus 22.4.1 ir 22.4.2 punktuose nurodytais atvejais;

23.2. dvejus metus 22.4.3 punkte nurodytu atveju.

IX. PARTNERIO (-IŲ) DALYVAVIMAS ĮGYVENDINANT VIETOS PROJEKTĄ, BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

24. Partnerio (-ių) dalyvavimas įgyvendinant vietos projektą galimas tais atvejais, kai jis yra būtinas ir pagrįstas vietos projekto paraiškoje, nurodytos partnerio (-ių) pasirinkimo priežastys.

25. Partneris (-iai) gali prisidėti prie vietos projekto įgyvendinimo taisyklių 26, 41 ir 42 punktuose nustatytais būdais ir tvarka.

26. Galimi partnerio (-ių) prisidėjimo prie vietos projekto įgyvendinimo piniginiu įnašu ir įnašu natūra būdai:

26.1. partneris (-iai) – juridinis (-iai) asmuo (-enys) – prie vietos projekto įgyvendinimo gali prisidėti nuosavu piniginiu įnašu ir (arba) įnašu natūra–savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

27. Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta (-tos) vietos projekto įgyvendinimo bendradarbiavimo sutartis (-ys) (toliau – bendradarbiavimo sutartis). Bendradarbiavimo sutartyje (-yse) turi būti numatytos pagrindinės geros bendradarbiavimo praktikos taisyklės:

27.1. bendradarbiavimo sutartyje aiškiai nurodytos pareiškėjo ir partnerio (-ių) teisės ir pareigos, užtikrinančios konkretaus vietos projekto įgyvendinimą ir, įgyvendinus vietos projektą, jo priežiūra mažiausiai penkerius metus nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo, atsižvelgiant į taisyklių 27.2–27.6 punktų nuostatas;

27.2. bendradarbiavimo sutartimi pareiškėjas įsipareigoja visus vietos projekto pakeitimus, turinčius įtakos partnerio (-ių) įsipareigojimams ir teisėms, prieš kreipdamasis į Strategijos vykdytoją, pirmiausia raštu suderinti su partneriu (-iais);

27.3. bendradarbiavimo sutartimi pareiškėjas įsipareigoja vietos projekto įgyvendinimo metu reguliariai konsultuotis su partneriu (-iais) ir nuolat jį (juos) informuoti apie vietos projekto įgyvendinimo eigą, o partneris (-iai) įsipareigoja teikti informaciją, susijusią su jo (-jų) bendradarbiavimo sutartyje (-se) numatytų įsipareigojimų vykdymu;

27.4. bendradarbiavimo sutartyje nurodyta, kad bet koks šios sutarties keitimas turi būti iš anksto suderintas su Strategijos vykdytoju ir Agentūra;

27.5. bendradarbiavimo sutartyje pareiškėjas ir partneris (-iai) įsipareigoja mažiausiai penkerius metus nuo vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo dienos nedaryti esminio projekte numatytos veiklos pakeitimo, kaip nurodyta taisyklių 21.1.4. punkte:

27.5.1. tuo atveju, jeigu partneris (-iai) prie vietos projekto įgyvendinimo prisideda piniginiu įnašu, bendradarbiavimo sutartyje turi būti aprašyti pareiškėjo ir partnerio (-ių) piniginio įnašo mokėjimo etapai, terminai ir sumos;

27.6. bendradarbiavimo sutartyje turi būti aiškiai nurodyta, kad partneris (-iai), nusprendęs (-ę) nutraukti bendradarbiavimo sutartį, turi atlyginti pareiškėjui nuostolius, susijusius su jo (jų) pasitraukimu iš vietos projekto įgyvendinimo.

28. Bendradarbiavimo sutartyje aiškiai nurodyta, kad pareiškėjas yra pagrindinis už vietos projekto įgyvendinimą, administravimą ir priežiūrą atsakingas asmuo. Bendradarbiavimo sutartyje dalis funkcijų, susijusių su vietos projekto įgyvendinimu ir priežiūra, gali būti perduota partneriui. Partneriai vykdo savo dalinius įsipareigojimus, susijusius su vietos projekto įgyvendinimu ir perduotomis funkcijomis, numatytomis bendradarbiavimo sutartyje.

29. Asmuo, dalyvaujantis kaip partneris įgyvendinant vietos projektą, tuo pat metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

30. Partnerio (-ių) pakeitimo vietos projekto įgyvendinimo metu galimybė:

30.1. jeigu partneris (-iai) neatitinka jam keliamų tinkamumo reikalavimų arba iškilus kitoms objektyvioms priežastims, dėl kurių vietos projektas negali būti tinkamai įgyvendintas, pareiškėjas/vietos projekto vykdytojas, gavęs Strategijos vykdytojo ir Agentūros raštišką sutikimą, gali vienašališkai nutraukti bendradarbiavimo sutartį su partneriu (-iais) ir partnerį (-ius) pakeisti;

30.2. nutraukus ankstesnę (-es) bendradarbiavimo sutartį (-is), vietos projekto vykdytojas gali pateikti Strategijos vykdytojui naują (-as) bendradarbiavimo sutartį (-is) su pasirinktu (-ais) partneriu (-iais) arba įgyvendinti vietos projektą savarankiškai;

30.3. kartu su nauja (-is) bendradarbiavimo sutartimi (-is) vietos projekto vykdytojas pateikia Strategijos vykdytojui papildomus dokumentus, susijusius su partnerio (-ių) pakeitimu ir šių taisyklių 21.4 punkte nustatytų partnerio (-ių) tinkamumo reikalavimų vykdymu, arba papildomus dokumentus, įrodančius galimybę vietos projektą įgyvendinti savarankiškai.

X. VIETOS PROJEKTO TINKAMUMO REIKALAVIMAI

31. Vietos projekto tinkamumo reikalavimai:

31.1. vietos projektas atitinka šių taisyklių 7 punkte nurodytus Priemonės tikslus ir uždavinius;

31.2. vietos projektas nepažeidžia ES horizontaliųjų sričių: darnaus vystymo, lygių galimybių, regioninės plėtros, informacinės visuomenės;

31.3. vietos projekte pagrįsta, kad bus užtikrintas vietos projekto tęstinumas;

31.4. vietos projekto įgyvendinimo vieta yra kaimo vietovė ar miestas iki 6000 gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus ir išskyrus 31.4.1. ir 31.4.2. punktuose nurodytus atvejus:

31.4.1. vietos projektas, susijęs su taisyklių 8.1.2 punkte nustatyta remiama veikla, t. y. geriamojo vandens tiekimo sistemų įrengimu ir (arba) atnaujinimu ir taisyklių 8.1.3 punkte nustatyta remiama veikla, t. y. vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemų įrengimu ir (arba) atnaujinimu, įgyvendinamas kaimo vietovėje iki 500 gyventojų;

31.4.2. kai vietos projekto įgyvendinimo vieta yra valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje, vietos projekto vykdytojas kartu su paraiška pateikia valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti įgyvendinti vietos projektą, pažymą apie valstybinės žemės priskyrimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritorija, ir dokumentą, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu. Dokumentas, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu, gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės sklype. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto. Kai vietos

projekto vykdytojas numato rekonstruoti valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius, jis pateikia savivaldybės administracijos pažymą, patvirtinančią šių statinių teisėto valdymo faktą. Kai vietos projekto vykdytojas numato įrengti ir (arba) atnaujinti bendro naudojimo vandentvarkos sistemų vamzdynus (drenažo rinktuvų, sausintuvų, vandentiekio, nuotekų) ir jų priklausinius gyventojų (privačioje) žemėje, jis pateikia savininkų sutikimą;

31.4.3. vietos projektas, pagal kurį numatyta vykdyti Taisyklių 8.1.2 – 8.1.3 punktuose nurodytą veiklą (vandentvarka) yra suderintas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, pateikiant jos išduotą pažymą, kad jis nėra numatytas įgyvendinti ES Sanglaudos fondo lėšomis;

31.5. vietos projekto įgyvendinimo vieta gali apimti kelias kaimo vietas, atitinkančias Taisyklių 31.4.1 ir 31.4.2 punktuose nustatytus reikalavimus ir esančias vienos savivaldybės teritorijoje;

31.6. vietos projektas yra viešojo pobūdžio (ne pelno), teikia visuomeninę naudą, tenkina viešuosius poreikius. Viešojo pobūdžio vietos projektu laikomas toks vietos projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno arba gaunamas pelnas investuojamas į vietos projekto veiklos plėtrą, tęstinumą, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo vietovėje veikiantys ir (arba) gyvenantys asmenys (pelno siekiantys vietos projektai neremiami);

31.7. vietos projektas atitinka Ministerijos patvirtintą vietos plėtros strategiją;

31.8. Regiono plėtros taryba patvirtina, kad vietos projekte numatytos investicijos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos Europos regioninės plėtros fondo lėšomis (taikoma, kai pareiškėjas – savivaldybė);

31.9. vietos projektas suderintas su savivaldybės, kurios teritorijoje jis planuojamas įgyvendinti, planais. Pateikiamas savivaldybės administracijos raštas, kuriame nurodyta, kad savivaldybė, kurios teritorijoje numatoma įgyvendinti vietos projektą, nenumato atlikti vietos projekte numatytų investicijų iš kitų ES fondų ar Nacionalinio biudžeto lėšų į objektą, į kurį planuoja investuoti vietos projekto vykdytojas (taikoma visiems, išskyrus savivaldybės teikiamiems vietos projektams ir vietos projektams, kurie teikiami be partnerio savivaldybės);

31.10. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentas patvirtina, kad numatomas įgyvendinti vietos projektas, susijęs su statyba ir (arba) infrastruktūros įrengimu, sutvarkymu atitinka aplinkosaugos reikalavimus;

31.11. vietos projekte numatytos investicijos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamas kitų ES fondų lėšomis;

31.12. jeigu vietos projekte numatyti statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio remontas ar statinio nugriovimas) ir (arba) infrastruktūros projekto įgyvendinimo vietoje kūrimo darbai, pateikiami šie dokumentai (dokumentai, nurodyti šių taisyklių 31.12.1 ir 31.12.2 punktuose, turi būti pateikti ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu):

31.12.1. numatytiems statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio kapitalinis remontas) ir (arba) infrastruktūros kūrimo darbams, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. 4-80; 2010, Nr. 158-8069), nuostatomis, parengtas statinio statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto techninis projektas (statinio projekto bendroji, sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys) ir išduotas statybą leidžiantis dokumentas (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d. – statinio techninis projektas (statinio projekto bendroji, architektūros, technologijos, statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo ir sklypo plano dalys) ir statybos leidimas), strategijos vykdytojui pateikiami kartu su paramos paraiška arba, negavus statybą leidžiančio dokumento iki paramos paraiškos pateikimo, vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu. Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška arba vėliausiai su pirmuoju mokėjimo prašymu pareiškėjas turi pateikti Lietuvos Respublikos statybos įstatyme (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597) ir susijusiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka atsakingų institucijų suderintą supaprastintą statybos ar rekonstrukcijos projektą, arba kapitalinio remonto aprašą (tuo atveju, jei nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statybos kultūros paveldo objekto ar saugomoje teritorijoje dokumentai pradėti rengti iki 2010 m. spalio 1 d., turi būti pateiktas supaprastintas statinio projektas). Jei projekte numatyta nesudėtingų (tarp jų – laikinų) statinių statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas nebus vykdomi kultūros paveldo objekto ar saugojamoje teritorijoje, kartu su paramos paraiška pareiškėjas turi pateikti kitus bendruosius projektinius dokumentus. Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis, parengta vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 (Žin., 2004, Nr. 50-1675), nuostatomis, į statinio techninį projektą įtraukiama tik tuo atveju, jei tai yra privaloma vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2010 „Statinio projektavimas“ ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis;

31.12.2. jei nėra galimybės šių taisyklių 31.12.1 punkte nurodytų dokumentų pateikti kartu su paramos paraiška, paramos paraiškos pateikimo momentu turi būti pateiktas projektinis pasiūlymas (brėžinys, aiškinamasis raštas) su statybos išlaidų vertės skaičiavimu (tuo atveju, jei statinio projektas pradėtas rengti iki 2010 m. spalio 1 d., pateikiamas statinio projektavimo sąlygų sąvadas, parengtas vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.07:2002 „Statinio projektavimo sąlygų sąvadas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 215 (Žin., 2002, Nr. 54-2153), nuostatomis, statinio brėžinys, aiškinamasis raštas ir

sprendinius pagrindžiantys skaičiavimai. Jei pareiškėjas šių taisyklių 31.12.1 punkte išvardytus dokumentus teikia su paramos paraiška, šiame taisyklių punkte išvardytų dokumentų atskirai pateikti nereikia;

31.12.3. jei, nustatant investicijų vertę, nesivadovaujama statinių didžiausiais įkainiais, nurodytais Tinkamų finansuoti išlaidų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės didžiausiųjų įkainių nustatymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 3D-330 (Žin., 2007, Nr. 78-3158; 2008, Nr. 122-4638; 2009, Nr. 125-5414), statinių techniniuose projektuose numatytoms investicijoms pagrįsti turi būti pateikta statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis (projektinės sąmatos), kuri turi būti patvirtinta atestuoto tai veiklos sričiai statinio projekto dalies vadovo parašu;

31.12.4. jei vietos projekte numatyta naujo statinio statyba, statinio rekonstrukcija, statinio kapitalinis remontas, tačiau jiems ir (ar) jų sudėtinėms dalims paramos neprašoma, Taisyklių 31.12.1–31.12.3 punktuose nurodyti reikalavimai netaikomi;

31.12.5. jei vietos projekte numatyta nauja statyba (statinių modernizavimas), pateikiama patvirtinta numatomų atlikti modernizavimo darbų sąmata ir (kai taikoma) statybą leidžiantis dokumentas (statybą leidžiantis dokumentas gali būti pateikiamas ne vėliau kaip su pirmuoju mokėjimo prašymu);

31.13. jeigu vietos projekte numatoma naujų statinių statyba, pagrindžiama, kad vietos projekto įgyvendinimo vietoje nėra senų rekonstruotinių, remontuotinių pastatų, pritaikytinų vietos projekto tikslams pasiekti;

31.14. kai vietos projekte numatyta Taisyklių 8.1.2 punkte nurodyta veikla (vandentvarka), o vietos projekto įgyvendinimo vieta yra patikėjimo ar panaudos teise valdomoje valstybės nuosavybe esančioje žemėje, (išlyga taikoma žemės sklypams, kurie pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 40 str. 2 dalį neformuojami), pareiškėjas pateikia valstybinio nekilnojamojo turto valdytojo sutikimą geriamojo vandens tiekimo ir vandens gerinimo, geležies šalinimo sistemoms įrengti ir (arba) atnaujinti. Bendrojo naudojimo vandentvarkos sistemų vamzdynų (vandentiekio, nuotekų) ir jų priklausinių įrengimas ar atnaujinimas gyventojų žemėje gali būti atliekamas jiems sutikus. Gyventojų sutikimas turi būti pateiktas kartu su paraiška;

31.15. nekilnojamasis turtas, į kurį planuojama investuoti įgyvendinant vietos projektą, pareiškėjo ar vietos projekto partnerio valdomas teisėtai pagrindais šia tvarka:

31.15.1. nekilnojamasis turtas priklauso pareiškėjui ir (arba) partneriui nuosavybės teise arba yra pareiškėjo ir (arba) partnerio valdomas kitais teisėtai pagrindais 31.15.2 punkte nustatyta tvarka;

31.15.2. jeigu planuojama investuoti į ne nuosavybės teise, o kitais teisėtai pagrindais valdomą nekilnojamąjį turtą, pareiškėjas ir (arba) partneris su nekilnojamojo turto savininku sudaro valdymo teisėtumą pagrindžiančią sutartį, registruojamą Nekilnojamojo turto registre, kurios galiojimo

terminas ne trumpesnis kaip 5 (penkeri) metai, jei vietos projektus teikia kaimo bendruomenės ir savivaldybės, arba 10 (dešimt) metų, jei vietos projektus teikia kiti juridiniai asmenys (pradedama skaičiuoti nuo planuojamos vietos projekto įgyvendinimo pabaigos), nekilnojamojo turto valdytojo sutikimą;

31.15.3. jeigu planuojama investuoti į valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – žemę, pareiškėjas su paraiška turi pateikti valstybinės žemės patikėtinio sprendimą leisti pareiškėjui įgyvendinti projektą, pažymą apie valstybinės žemės priskyrimą neprivatizuotinai žemei, planinę medžiagą, kurioje būtų pažymėta projekto įgyvendinimo teritorija, ir dokumentą, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu. Dokumentas, kurio pagrindu pareiškėjas naudojasi valstybinės žemės sklypu, gali būti nepateikiamas tik tuo atveju, jeigu įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto valstybiniame žemės sklype. Valstybinės žemės patikėtinio sprendimas leisti įgyvendinti vietos projektą pateikiamas tuo atveju, kai įgyvendinant vietos projektą nenumatyta sukurti nekilnojamojo daikto;

31.15.4. jeigu planuojama investuoti į valstybinį nekilnojamąjį turtą – statinius, kurie valdomi valstybinio turto valdytojo, pateikti valstybinio turto valdytojo sutikimą įgyvendinti vietos projektą, o dokumentus, įrodančius valstybinio nekilnojamojo turto valdymo teisėtumą, pareiškėjas turi pateikti iki (arba) su pirmuoju mokėjimo prašymu;

31.16. jeigu vietos projekte numatyta kultūros paveldo objektų tvarkyba, objektas turi būti įtrauktas į Kultūros vertybių registrą.

31.17. vietos projekto įgyvendinimo trukmė negali viršyti 24 mėnesių. Vietos projektai, kurie pateikti 2013 metais ir kuriems skiriama parama, turi būti įgyvendinti iki 2015 metų rugpjūčio 31 d.

XI. TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI VIETOS PROJEKTŲ IŠLAIDOS

32. Vietos projekto paraiškoje gali būti numatytos visos išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su vietos projekto įgyvendinimu, tačiau paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos ir neviršijančios numatyto paramos dydžio ir lyginamosios dalies.

33. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos:

33.1. būtinos vietos projektui įgyvendinti ir numatytos vietos projekto vykdymo sutartyje;

33.2. patirtos įgyvendinant vietos projektą, bet ne anksčiau kaip sprendimo skirti paramą įgyvendinti vietos projektą priėmimo data (išskyrus bendrąsias išlaidas);

33.3. bendrosios išlaidos, patirtos ne anksčiau kaip prieš dvejus metus iki paramos paraiškos pateikimo datos. Tačiau, jei parama vietos projektui neskiriama arba išlaidos patirtos nesilaikant Bendrosiose taisyklėse numatytos pirkimo tvarkos, išlaidos nefinansuojamos;

33.4. faktiškai padarytos, užregistruotos vietos projekto vykdytojo apskaitoje ir pagrįstos išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentų originalais arba oficialiai patvirtintomis kopijomis;

33.5. patirtos prekės, paslaugoms, darbams pirkti vadovaujantis Bendrųjų taisyklių nurodyta pirkimo tvarka;

33.6. patirtos naujoms, nenaudotoms, Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų nustatytais reikalavimus atitinkančioms prekėms įsigyti.

34. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti aiškiai išvardytos pagal išlaidų kategorijas, o ne pateikiamos bendra suma.

35. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos:

35.1. darbų ir paslaugų, susijusių su konkrečių vietos projekte numatytų veiklų įgyvendinimu ir investicijomis, pirkimo;

35.2. naujos įrangos, įrenginių, technikos, mechanizmų, baldų, kitos įrangos, kompiuterinės įrangos ir programų, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos įsigijimo išlaidos;

35.3. kitų prekių, tiesiogiai susijusių su projekto įgyvendinimu, įsigijimo išlaidos;

35.4. daugiamečių augalų įsigijimo išlaidos;

35.5. bendrosios išlaidos – atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais projekto rengimo ir įgyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra tęstinė ar periodinė veikla, susijusi su pareiškėjo įprastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (įskaitant ekspertizę, statinio statybos sklypo inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų trasų inžinerinių, geodezinių, topografinių tyrinėjimų dokumentų) išlaidos, investicinio projekto parengimo ir konsultavimo projekto įgyvendinimo išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų, statybos leidimo įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla. Šios išlaidos gali sudaryti ne daugiau kaip 15 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų. Ne daugiau kaip 10 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų gali būti skirta konsultuoti dėl vietos projekto įgyvendinimo;

35.8. informavimo ir viešinimo priemonių, susijusių su įgyvendinamu projektu, pirkimo išlaidos.

36. Netinkamos finansuoti projekto išlaidos yra:

36.1. nenumatytos projekte, nesusijusios su projektu ir remiama veikla, neatitinkančios taisyklių 17 ir 33 – 35 punktuose nustatytų reikalavimų;

36.2. trumpalaikis turtas (trumpalaikio turto apibrėžtis pateikiama Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) 13 straipsnio 4 dalyje), įgytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto įgyvendinimo metu vietos projektui įgyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta mažiausia ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto įgyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad

trumpalaikis turtas būtų pripažįstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, jį turi panaudoti vietos projekto įgyvendinimo laikotarpiu;

36.3. išlaidos ar jų dalys, padarytos perkant prekes, darbus ar paslaugas ir nesilaikant Bendrųjų taisyklių numatytos pirkimų tvarkos;

36.4. bendrųjų išlaidų dalis, viršijanti 15 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų. Bendrųjų išlaidų dalis, skirta konsultuoti dėl vietos projekto įgyvendinimo, viršijanti 10 proc. tinkamų finansuoti projekto išlaidų;

36.5. gyvūnai, vienmečiai augalai;

36.6. žemės pirkimo ir (arba) nuomos, ir (arba) kito nekilnojamojo turto pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos;

36.7. banko mokesčiai už sąskaitos atidarymą ir tvarkymą, banko operacijų išlaidos;

36.9. išlaidos, susijusios su ilgalaikio turto draudimo paslaugomis;

36.10. naujo statinio statybos, statinio rekonstrukcijos ar statinio remonto darbai, kai statyba atliekama ūkio būdu.

37. PVM, kurį vietos projekto vykdytojas (išskyrus projekto vykdytojus, nurodytus taisyklių 38 punkte) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 35-1271) turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM ataskaitą (net jei tokio PVM vietos projekto vykdytojas į ataskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

38. Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2 straipsnio 38 dalyje, PVM yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Tokiu atveju PVM nuo apmokestinamosios prekių ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM ataskaitą, yra apmokamas iš šiam tikslui skirtų Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

39. Dėl teisės aktų pasikeitimų, turinčių įtakos PVM sumai, gali būti perskaičiuojama ir keičiama paraiškose arba paramos sutartyje nurodyta PVM suma.

XII. ĮNAŠAS NATŪRA IR JO PRIPAŽINIMAS TINKAMU INDĒLIU VIETOS PROJEKTUI ĮGYVENDINTI

40. Vietos projekto vykdytojas ir (arba) partneris (-iai) – juridinis (-iai) asmuo (-enys), kai vietos projektas įgyvendinamas kartu su vietos projekto partneriu (-iais), įgyvendindamas arba prisidėdamas (-i) prie vietos projekto įgyvendinimo, gali prisidėti įnašu natūra.

41. Įnašas natūra laikomas tinkamu vietos projekto vykdytojo arba partnerio (-ių) nuosavu indėliu, kai tai yra:

41.1. nemokamas savanoriškas darbas, kurio vertė nustatyta atsižvelgiant į išdirbtą laiką ir valandinę atlygio vertę ir kuris atliktas projekto įgyvendinimo laikotarpiu nepažeidžiant šių taisyklių 42 – 45 punktuose nustatytų procedūrų. Nemokamas savanoriškas darbas reiškia, kad fizinis asmuo tam tikrą valandų skaičių skiria darbui, susijusiam su projekto įgyvendinimu, ir tam sugaištas laikas yra prilyginamas tam tikrai piniginei vertei. Nemokamo savanoriško darbo valandinio atlygio vidutinė vertė per mėnesį negali viršyti vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčių dydžio (paskutinio ketvirčio iki paraiškos pateikimo datos vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis pagal duomenis, pateikiamus Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės interneto tinklapyje www.stat.gov.lt/lt);

41.2. nekilnojamasis turtas, skirtas projektui įgyvendinti, nuosavybės teise priklausantis vietos projekto vykdytojui ir (arba) partneriui (-iams) (išlyga taikoma tik valstybinei žemei, t. y. tuo atveju, kai vietos projektas yra numatytas įgyvendinti valstybinėje žemėje, pareiškėjas ir (arba) vietos projekto partneris turi pateikti valstybinės žemės valdymo teisėtumo įrodymo dokumentų kopijas). Kai projekto veiklos planuojamos vykdyti valstybės nuosavybės teise valdomosiose teritorijose, turi būti pateikti dokumentai, įrodantys, kad suteikta projekto reikmėms žemė yra valstybinė ir nėra priskirta turtui, į kurį bus atkuriamos nuosavybės teisės.

42. Įnašo natūra vertė gali sudaryti iki 10 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų. Įnašo natūra – nekilnojamojo turto vertė (litais) nustatoma ir tinkamumas vertinamas paraiškos vertinimo metu. Jeigu nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelės duomenimis (nemokamo savanoriško darbo atveju) arba VĮ Registro centro Nekilnojamojo turto registro ar nepriklausomo eksperto, atlikusio nekilnojamojo turto vertinimą, išvados duomenimis (nekilnojamojo turto atveju) (nekilnojamojo turto vertės nustatymo duomenys turi būti ne senesni kaip vienerių metų (skaičiuojama nuo paraiškos pateikimo dienos) įnašas natūra sudaro daugiau kaip 10 proc. tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų, įnašu natūra (kaip tinkamu nuosavu indėliu) pripažįstama (įskaitoma) 10 proc. visų tinkamų finansuoti vietos projekto išlaidų.

43. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki vietos projekto vykdytojo ir (arba) partnerio (-ių) – juridinio (-ių) asmens (-ų) – nemokamų savanoriškų darbų atlikimo pradžios (išskyrus darbus, susijusius su intelektine veikla), vietos projekto vykdytojas privalo raštu informuoti Strategijos vykdytoją apie tai, kokie darbai bus atliekami, kuriuo laikotarpiu (nurodyti konkrečiai dieną (-as), valandą (-as), kurioje vietoje, kas juos atliks). Tuo atveju, jeigu neapmokamas savanoriškas darbas yra susijęs su intelektine veikla, vietos projekto vykdytojas pateikia informaciją Strategijos vykdytojui apie darbų, susijusių su intelektine veikla, pobūdį, įvardija, kas šiuos darbus atliks ir

koks bus šių darbų produktas. Strategijos vykdytojas atlieka nemokamų savanoriškų darbų atlikimo vietoje patikrą (netaikoma darbams, susijusiems su intelektine veikla).

44. Vietos projekto vykdytojas informaciją apie atliktą nemokamą savanorišką darbą turi užrašyti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje (nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelės forma pateikta šių taisyklių 4 priede), kurioje turi būti aiškiai nurodoma:

- 44.1. Strategijos vykdytojo, kuriam pateiktas vietos projektas, pavadinimas;
- 44.2. vietos projekto vykdytojo pavadinimas;
- 44.3. vietos projekto vykdytojo registracijos numeris;
- 44.4. vietos projekto pavadinimas ir numeris;
- 44.5. vietos projekto įgyvendinimo vieta ir laikotarpis;
- 44.6. nemokamai dirbusio (-ių) fizinio (-ių) asmens (-ų) vardas (-ai), pavardė (-ės);
- 44.7. informacija apie projekte atlikto nemokamo darbo pobūdį ir sukurtą produktą;
- 44.8. vietos projekte atlikto nemokamo darbo trukmė (konkrečiai nurodant dieną (-as), kurią (-iomis) buvo atliekamas savanoriškas nemokamas darbas, trukmę valandomis);
- 44.9. vietos projekte atlikto nemokamo darbo vertė litais;
- 44.10. vietos projekte nemokamus savanoriškus darbus atlikusio (-ių) fizinio (-ių) asmens (-ų) parašas (-ai);
- 44.11. vietos projekto vadovo arba jo įgalioto asmens vardas, pavardė, parašas ir data;
- 44.12. kita, vietos projekto vykdytojo nustatyta, svarbi informacija.

45. Vietos projekto vykdytojas nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę turi išsiųsti arba įteikti Strategijos vykdytojui.

46. Strategijos vykdytojas, gavęs nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, turi nemokamą savanorišką darbą įvertinti ir priimti vieną iš taisyklių 47 punkte nurodytų sprendimų dėl nemokamo savanoriško darbo pripažinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu ir informuoti apie savo sprendimą vietos projekto vykdytoją ir Agentūrą.

47. Įvertinęs vietos projekto vykdytojo pateiktą nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, Strategijos vykdytojas gali priimti vieną iš šių sprendimų:

- 47.1. pripažinti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje nurodytą vertę litais tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu indėliu;
- 47.2. paprašyti vietos projekto vykdytojo pateikti papildomos informacijos per nustatytą terminą ir (arba) atlikti vietos projekto patikrą vietoje;
- 47.3. atmesti nemokamo savanoriško darbo apskaitos lentelę, išdėstydamas atmetimo motyvus. Strategijos vykdytojas gali nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje nurodytos vertės litais nepripažinti tinkamu pareiškėjo nuosavu indėliu tik tuo atveju, jeigu vietos projekto vykdytojas nesilaiko nemokamam savanoriškam darbui nustatytų reikalavimų. Strategijos

vykdytojas per 10 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoja vietos projekto vykdytoją, nuroydamas tokio sprendimo motyvus.

48. Strategijos vykdytojas, patikrinęs nemokamų savanoriškų darbų atlikimo faktą ir įsitikinęs, kad savanoriškas darbas atliktas taip, kaip nustatyta vietos projekte, pateikia Agentūrai pažymą dėl vietos projekto vykdytojo įnašo natūra pripažinimo tinkamu nuosavu indėliu.

49. Agentūra vietos projekto vykdytojui negali išmokėti galutinės lėšų vietos projektui įgyvendinti sumos tol, kol Strategijos vykdytojas nepriima sprendimo dėl vietos projekto vykdytojo įnašo natūra pripažinimo tinkamu nuosavu indėliu.

50. Tinkamas finansuoti vietos projekto išlaidas Agentūra vietos projekto vykdytojui apmoka taip, kad, baigus įgyvendinti vietos projektą, vietos projekto vykdytojo ir (arba) partnerio (-ių) įnašui natūra prilyginamos išlaidos nebūtų kompensuotos iš lėšų, skirtų vietos projektui įgyvendinti.

XIII. VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ PILDYMAS, TEIKIMAS IR REGISTRAVIMAS

51. Vietos projektų paraiškos forma pateikiama šių taisyklių 1 priede.

52. Vietos projektų paraiškos pildomos lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos vietos projektų paraiškos nepriimamos.

53. Vietos projektų paraiškų pildymo, teikimo ir registravimo tvarka nustatyta Bendrosiose taisyklėse.

54. Pareiškėjas, teikdamas vietos projekto paraišką, turi įsitikinti, kad vietos projekto paraiška yra tinkamai sukomplektuota, yra pridėti visi privalomi dokumentai.

55. Prie užpildytos vietos projekto paraiškos būtina pridėti dokumentus, jų originalus arba nuorašus, patvirtintus teisės aktų nustatyta tvarka, kurie yra nurodyti taisyklių 1 priede pateiktoje paraiškos formoje.

XIV. VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ PIRMUMO VERTINIMAS

56. Vietos projektų paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas tada, kai bendra pareiškėjų prašomų lėšų suma viršija kvietimo teikti vietos projektų paraiškas planuojamą pagal Priemonę skirti lėšų sumą, ir Strategijos vykdytojas kvietimo teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijoje yra pasirinkęs šį vietos projektų paraiškų eilės nustatymo būdą.

57. Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

57.1. projektas apima nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių, pripažintų saugomomis, tvarkybą. Nekilnojamosios kultūros vertybės pripažintos saugomomis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ (Žin., 2005, Nr. 58-2034) ir paskelbtos saugomomis

savivaldybių ar valstybės. Kultūros vertybių registras skelbiamas Kultūros paveldo centro interneto tinklapyje www.kpc.lt;

57.2. pareiškėjas – kaimo bendruomenė;

57.3. projektas apima nekilnjamųjų kultūros paveldo objektų tvarkybą;

57.4. prašoma paramos tradicinių amatų centrui kurti.

XV. VIETOS PROJEKTO NAUDOS IR KOKYBĖS KRITERIJAI

58. Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas atliekamas vadovaujantis Bendrųjų taisyklių IX skyriuje pateiktomis nuostatomis. Atliekant vietos projekto naudos ir kokybės vertinimą, turi būti pildoma vietos projekto naudos ir kokybės vertinimo lentelė.

59. Vietos projektų naudos ir kokybės kriterijai ir jų didžiausi vertinimo balai yra šie:

1 lentelė

Eil. Nr.	Vietos projekto naudos ir kokybės vertinimo kriterijai	Maksimalus balų skaičius
1.	Vietos projekto rezultatų poreikis ir naudos pagrįstumas	40
1.1.	Vietos projekto rezultatai atitinka tikslinės grupės poreikius	8
1.2.	Vietos projektas teikia adekvačią naudą, palyginti su sąnaudomis, kurių reikia planuojamiems vietos projekto rezultatams pasiekti	6
1.3.	Pagrįstas vietos projekto rezultatų būtinumas	10
1.4.	Pareiškėjas prisideda prie vietos projekto nuosavomis lėšomis	4
1.5.	Pagrįstas vietos projekto rezultatų papildomas socialinis-ekonominis poveikis	6
1.6.	Pagrįstas vietos projekto poveikis regionų plėtros skirtumų mažinimui	6
2.	Gebėjimai įgyvendinti vietos projektą	40
2.1.	Vietos projekto veiklos sritys aiškiai apibrėžtos	6
2.2.	Vietos projekto veiklos sritys aiškiai pagrįstos	8
2.3.	Vietos projekto veiklos sritys racionaliai išdėstytos laike	6
Eil. Nr.	Vietos projekto naudos ir kokybės vertinimo kriterijai	Maksimalus balų skaičius
2.4.	Aiškus atsakomybės už vietos projekto įgyvendinimą pasiskirstymas	10
2.5.	Pagrįsta, kad pareiškėjas turi gebėjimų įgyvendinti vietos projektą	10
3.	Vietos projekto atitiktis strategijai	20
3.1.	Vietos projekto vykdytojas ir partneris, jeigu toks būtinas, turi atitinkamą kvalifikaciją, gebėjimus ir patirtį įgyvendinti projekte numatytas veiklas	4
3.2.	Pagrįstas vietos projekto vykdytojo įgyvendinamo projekto poveikis moterų, jaunimo ir kitoms tikslinėms grupėms	6
3.3.	Vietos projekto sąmatoje numatytos išlaidos aiškios, pagrįstos ir realios	10
	IŠ VISO:	100

XVI. TAISYKLIŲ KEITIMO TVARKA

60. Pasikeitus šiose taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos tų teisės aktų nuostatos.

XVII. INFORMACIJOS TEIKIMAS VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJAMS

61. Pareiškėjai gali raštu ir žodžiu pateikti strategijos vykdytojui klausimus dėl dalyvavimo įgyvendinant strategiją tvarkos ir sąlygų, dėl lėšų strategiją atitinkantiems vietos projektams įgyvendinti skyrimo sąlygų, dėl vietos projekto paraiškos, mokėjimo prašymo pildymo ir pan. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti pareiškėjus šiais klausimais žodžiu telefonu, raštu ir el. paštu nuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškas paskelbimo dienos iki paskutinės vietos projektų paraiškų pagal kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas pateikimo dienos. Strategijos vykdytojas turi konsultuoti vietos projektų vykdytojus vietos projektų įgyvendinimo klausimais visą vietos projektų įgyvendinimo laikotarpį.

62. Pareiškėjai gali teirautis informacijos ir paaiškinimų šių strategijos vykdytojo paskirtų konsultuojančių asmenų: direktorė Marytė Žiubrienė, administratorė Vaida Šeižė, specialistė-buhalterė Danutė Dominauskienė;

62.1. telefonais: (8 421) 52 296, 8 614 73 949, 8 698 56 318, 8 698 56 327, 8 698 56 324;

62.2. elektroniniu paštu: pakruojovvg@pakruojis.lt, maryte@pakruojis.lt, janvaida@gmail.com, danutedomi@gmail.com;

62.3. žodžiu adresu: Pergalės g. 1, 83159 Pakruojis.
